

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

ת"ת תשפ"ב ח"י תפ"ב תשפ"ב תשפ"ב תשפ"ב תשפ"ב תשפ"ב תשפ"ב תשפ"ב תשפ"ב תשפ"ב
לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482
ניתן לקבל את העלון במייל etayba1@gmail.com

הנושא: השפעת הצדיק על הסובבים אותו

שמעון. קיבל עליו רבי שמעון שלא יעניש את רבי אלעזר, והצטרף רבי אלעזר ברבי יוסי עימו לדרך. ואף על פי כן לבסוף העניש אותו.

כשהיו מהלכין בדרך נשאלה שאלה זו בפניהם: מנין דם השרץ שהוא טמא? עקם פיו ר' אלעזר בר רבי יוסי ואמר: קרא וְזֶה לְכֶם הַטָּמֵא (ויש לדרוש מכך שדם השרץ טמא). אמר לו רבי שמעון: מעקימת שפתיך אתה ניכר שתלמיד חכם אתה, אל יחזור הבן אצל אביו יצא לקראתו בן תמליון (שד) ואמר: רצונכם אבוא עמכם? בכה ר' שמעון ואמר: מה שפחה של בית אבא (הגר שפחת שרה) - נזדמן לה מלאך שלש פעמים. ואני לא פעם אחת; יבוא הנס מכל מקום (ואפילו על ידי שד). קדם השד, ונכנס בבת הקיסר (וכתב רש"י: ונשתגעה והיתה צועקת ואומרת הביאו לי את ר' שמעון בן יוחאי בכל שעה ואיך כולה מפרש התם). כאשר בא לשם, אמר: בן תמליון צא! בן תמליון צא! וכיון שקראו לו - יצא והלך. אמר להם הקיסר: בקשו ממנו כל מה שתירצו ואתן לכם! והכניס אותם לגנזיו כדי שיקחו את כל מה שירצו. מצאו את האיגרת של הגזירות ונטלו אותה וקרעו אותה". [וכאן המקור למנהג שכשנשבר כלי בתוך הבית אף ללא סיבת נישואין וכדו' מכריזין בקול "מזל טוב", וכתב הגאון רבי ישכר דוב באב"ד אב"ד בוסקא בספרו אוצר יד החיים (אות צ"ב) שאין זה דבר בטל, והוא באמת סימן טוב. ומצא לזה מקור נאמן בשיטה מקובצת (מעילה יז, ונדפס על הדף ש"ס וילנא) במעשה המבואר שם שהשד בן תמליון נתדבק בבת הקיסר, ואמר לרבי שמעון בן יוחאי שבעת שיצא ממנה ישברו כל כלי זכוכית שבבית, עיין שם].

וְצִרְיָךְ לְהִבִּין מְדוּעַ בָּךְה רַבִּי שְׁמַעוֹן שָׁבָא שֶׁד לְעֲזָרְתוֹ וְלֹא מֵלֶאָךְ?
מובא במסכת ברכות (כז: כח:): על רקע שאלתו של "תלמיד אחד" אם תפילת ערבית היא רשות או חובה, נוצר עימות בין רבן גמליאל לבין רבי יהושע, עד לפגיעה בכבודו של האחרון - בתוך בית המדרש. עקב כך, חכמים קבלו את ההחלטה להדיח את רבן גמליאל מנשיאותו, ועמדה בפניהם השאלה: את מי להעלות במקומו? רבי יהושע בן חנניה לא ניתן להעלותו, מפני שהמחלוקת פרצה בגללו והוא היה "בעל המעשה", ומינויו היה מצער את רבן גמליאל ביותר, ובכך לא רצו חכמים. לגדול הדור

מסופר בגמרא במעילה (יז:): "שפעם אחת גזרה המלכות גזירה שלא ישמרו את השבת, ושלא ימולו את בניהם, ושיבעלו את הנידות.

הלך רבי ראובן בן איסטרובלי וסיפר קומי (רש"י: שגילח השער שעל מצחו והניח השער של אחריו כעין בלורית שהעובדי כוכבים עושים כדי שלא יכירו בו שהוא יהודי), והלך וישב עמהם, אמר להם: מי שיש לו אויב יעני או יעשיר? אמרו לו: עני, אמר להם: אם כן, לא יעשו מלאכה בשבת - כדי שיענו, אמרו: טבית אמר, ליבטל, ובטלוה. חזר ואמר להם: מי שיש לו אויב יכחיש או יבריא? אמרו לו: יכחיש, אמר להם: אם כן, ימולו בניהם לשמונה ימים - ויכחישו, אמרו: טבית אמר, ובטלוה. חזר ואמר להם: מי שיש לו אויב ירבה או יתמעט? אמרו לו: יתמעט, אם כן - לא יבעלו נדות, אמרו: טבית אמר, ובטלוה. הכירו בו שהוא יהודי - החזירו.

[ומובא בספרים כי זהו המקור לעשות את התגלחת הראשונה לילד בן שלוש שנים במירון כמובא ב'שער הכוונות' (דרוש ל"ג בעומר) על האריז"ל שהולך את בנו הקטן למירון ושם גילחו את ראשו. כי רבי ראובן בן איסטרובלי ניסה לבטל הגזירות, על ידי שהסתפר בתספורת של גוי, ולא עלתה בידו, ואילו רבי שמעון נסע לשם לבוש כיהודי ונעשה לו נס והתבטלה הגזירה, לכן כשעושים פיאות לילד בפעם הראשונה שייראה כיהודי נוסעים לקבר רבי שמעון בר יוחאי. וידוע שרבי ראובן בן איסטרובלי לאחר פטירתו, היה מקום בגן עדן שלא נתנו לו רשות להיכנס לשם בגלל שעשה תספורת של גוי, אע"פ שהיה זה בהיתר ולצורך כלל ישראל, אולם למקום מסויים בגן עדן לא יכול היה להיכנס עם תספורת של גוי. עד שתיקן את הדבר וחזר בגלגול לילד שעשו לו חלאקה והשאירו לו פיאות וכעבור תקופה קצרה נפטר כיון שהגיע לתיקונו השלם. כך העיד האוהב ישראל מאפטא ז"ל].

אמרו: מי ילך ויבטל הגזירות? ילך רבי שמעון בן יוחאי שהוא מלומד בנסים, ואחריו מי ילך - רבי אלעזר בר רבי יוסי. אמר להם רבי יוסי: ואילו היה אבא (של) חלפתא קיים, יכולין אתם לומר לו תן בנך להריגה (ואם כן כיצד אתן אני את בני להריגה)? אמר להם רבי שמעון: אילו היה יוחאי אבא קיים יכולין אתם לומר לו תן בנך להריגה? אמר להו רבי יוסי: איני מפחד שהגויים יפגעו בי, אלא שאני מפחד שמה בדרך יקפיד רבי שמעון על בני ויענישנו, ולכן אני מעדיף שאצטרף בעצמי לרבי

השני, רבי עקיבא חסרה זכות אבות כיון שהוא בן גרים, ולכן נתקבלה ההחלטה למנות את הצעיר שבחבורה – רבי אלעזר בן עזריה, משום מעלותיו הרבות: מפני שהיה חכם ויכול לתרץ את קושיות החברים והתלמידים, מפני שהיה עשיר ויכול היה להזיל כסף למלכות לעת הצורך וכן שהיתה לו זכות אבות, שהיה דור עשירי לעזרא הסופר.

כשפנו אל רבי אלעזר בן עזריה ושאלוהו, אם הוא יסכים לקבל את המינוי, ענה שילך ויתיעץ עם אשתו. והיא הפקחית אמרה לו, שיש חשש כי יורידו גם אותו. אבל הוא ענה לה, כי כדאי להשתמש בכוס זכוכית יקרה אפילו אם קיים חשש שתישבר.

ממשיכה אשתו של רבי אלעזר בן עזריה וטוענת לפניו: הלא שערותיך אינן לבנות וחסר לך הדר זיקנה?

והנה קרה נס וצמחו לו י"ח שורות של שערות לבנות כמספר שנותיו, ולכן אמר: הרי אני כבן שבעים שנה, "כבן" ולא "בן" שבעים שנה (אולם יעו"ב ברמב"ם בפירוש המשנה לברכות פ"א מ"ה ובתוס' י"ט שם).

ובספרנו נחלת שדה תנאים ואמוראים (ח"א) ציינו, והנה מנהג העולם לפרש שנעשה נס והלבינו י"ח שורות בזקנו, אולם בירושלמי בברכות (פ"ד סוף ה"א) מפורש לא כן, אלא רבי אלעזר בן עזריה בן שש עשרה היה ונתמלא כל ראשו שיבות. ע"כ (וכן הוא בפירוש רבי ניסים גאון לברכות כז:). ונראה לתת טעם מדוע מנהג העולם לפרש שהיה זה בזקנו, שכתבו התוספות בבכורות (נח. ד"ה חוץ מן הקרח הזה) בשם רבינו ניסים, שרבי אלעזר בן עזריה היה קרח. יעו"ש. ממילא מוכרחים לומר שגדלו לו שערות לבנות בזקנו.

רבינו יוסף חיים ז"ע בספרו בן יהוידע מדייק בדברי הגמרא "ההוא יומא, בַּר תַּמְנֵי סְרֵי שְׁנֵי הָוָה", וכתב לבאר וז"ל: נראה לי בס"ד דקדק לומר ההוא 'יומא' ולא אמר ההוא 'זמנא', דאפשר אותו היום היה יום הלידה שלו, והיה לו י"ח שנה שלמים, ולכך הצליח לעשות לו נס זה, דידוע שיום הלידה יהיה המזל של האדם חזק בו ומוצלח, על כן נוהגים שכל אדם יעשה יום הלידה יום טוב לעצמו, והא דנעשה לו בנס שמונה עשר דארי חוורתא כנגד שנותיו, להורות שהוא צדיק גמור, שכל י"ח שנותיו הם טובים בצדקות, והוא איש חי על דרך מה שנאמר (שמואל ב' כ"ג, כ"ו) "וּבְנֵיהוּ בֶן יְהוֹדָע בֶּן אִישׁ חַי", קרינן חיל וכתוב ח"י עכ"ל.

ממשיכה הגמרא ואומרת: תנא אותו היום סלקוהו לשומר הפתח ונתנה להם רשות לתלמידים ליכנס, שהיה רבן גמליאל מכריז ואומר: כל תלמיד שאין תוכו כברו, לא יכנס לבית המדרש. ההוא יומא אתווספו כמה ספסלי. אמר רבי יוחנן: פליגי בה אבא יוסף בן דוסתאי, ורבנן, חד אמר אתווספו ארבע מאה ספסלי, וחד אמר שבע מאה ספסלי.

רבן גמליאל חש בטעותו, והולך לפייס את רבי יהושע. בביקורו זה הוא מגלה שרבי יהושע מתפרנס מעבודתו כפחמי. ועל כך אומר רבי יהושע לרבן גמליאל – "אוי לו לדור שאתה פרנסו, שאי אתה יודע בצערן של תלמידי חכמים, במה הם מתפרנסים ובמה הם ניזונים".

ביקש רבן גמליאל מחילה מרבי יהושע, ומחל לו רבי יהושע. ובעקבות הפיוס, שבו ומינו את רבן גמליאל כנשיא המרכזי, אך השאירו חלק מהתפקיד בידי רבי אלעזר בן עזריה.

ומסיימת הגמרא – "ואותו תלמיד, רבי שמעון בר יוחאי הוה".

פשוט הוא, שאם הדברים נאמרו בסוף, הרי שיש בהודעה זו הוספה והבנה למעשה כולו.

ונראה לבאר, כי בכוחו של הצדיק להשפיע על הסובבים אותו, כמו שמצינו: "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" (בראשית כה י) וכתב רש"י: "מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רשם, שבזמן שהצדיק בעיר הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה, יצא משם, פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה, וכן: 'ותצא מן המקום' האמור בנעמי ורות".

מדוע דבר זה לא נאמר על אברהם בצאתו מאור כשדים, או על יצחק כשעבר לגרר? הרי יצחק ואברהם, לא היו פחותים ממנו בגדלותם?

אלא, שאין חידוש בכך שיציאתם של אברהם ויצחק אבינו עשו רושם. הרי אברהם אבינו הלך בכל ארץ ישראל לאורכה ולרחבה, קורא בשם ה', שובר את הצלמים, ניזרק לאש וניצל ממנה בנס עצום, כולם מכירים אותו. אין חידוש בכך שיציאתו

מהעיר עשתה רושם. גם יצחק אבינו מוכר מאוד, עוד כשנולד הכירו אותו כשהוריו ילדו אותו על ידי נס עצום בגיל מופלג, והמשתה הגדול שעשה לכבודו לאחר מכן. בהמשך חייו יצחק חפר בארות, נעשה עשיר גדול עד שנאמר עליו "זבל פרדותיו של יצחק ולא כספו וזהבו של אבימלך" (מדרש רבה תולדות פרשה טד), לכן ברור מאליו שכשיצאו מן העיר כולם שמו לב.

לעומתם, יעקב אבינו אינו מפורסם כלל, "איש תם ישב אהלים" (בראשית כה כז), יושב ולומד בישיבת שם ועבר כמו אבותיו אברהם ויצחק. הצדיק אינו איש תקשורת, המחפש כיצד להתבלט, אלא עושה את מעשיו בצנועא. עם זאת הכתוב מלמדנו שכשיצא ממקומו יציאתו עשתה רושם רב בזכות צדקותו. כי השפעת הצדיק כלל אינה תלויה בעשיה.

וכמו שמצינו בגמרא בכתובות (עז:): עם רבי יהושע בן לוי, שעלה לעולם העליון ואלהיו הנביא הלך לפניו והכריז: 'פנו מקום לבר ליואי', וכאשר הם הגיעו למחיצתו של רבי שמעון בן יוחאי, שאל רבי שמעון בן יוחאי את רבי יהושע בן לוי האם הוא אותו 'בר ליואי' שאליה הנביא הכריז עליו. השיב רבי יהושע בן לוי: הן. שאל רבי שמעון בן יוחאי: האם נראתה הקשת בימך? אמר רבי יהושע בן לוי: הן. והגמרא מסבירה שם, שאמנם הקשת לא נראתה בימיו, אבל רבי יהושע בן לוי לא רצה להחזיק טובה לעצמו שהטעם שלא נראתה הקשת הוא בזכותו.

אמר לו רבי שמעון בן יוחאי: אם כן, אם אכן נראתה הקשת בימך, 'אי אתה בר ליואי' – ההכרזה על בר ליואי לא התייחסה אליך, ואינך ראוי לכרוז כזה, מפני שמראה הקשת בענן הוא אות הברית שכרת הקב"ה עם נח לאות שבני האדם הרשיעו דרכם והועלם אמור להיחרב, וכאשר יש בעולם צדיק גמור – אות הקשת אינו נראה.

מבואר בגמרא, שאם יש בעולם צדיק גמור, הוא משפיע קדושה על העולם, ואין אפשרות שהעולם יתדרדר למצב שיש בו אנשים שעושים מעשים שמביאים לחורבנו.

כמו כן מצינו בזה"ק בהקדמה (דף יא.) דברי שבח שאומר רבי רחומאי הזקן לרבי פינחס על התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי. וכך מובא שם, שרבי פינחס שהיה מצוי אצל רבי רחומאי בחוף ימא דגינורס שהכוונה לים כינרת, ורבי רחומאי היה אדם גדול וקשיש לימים ועיניו פסקו מלראות. אמר לרבי פינחס: ודאי שמעת שליוחאי חברינו יש מרגלית אבן טובה, והסתכלתי באור המרגלית שיוצא כאור השמש מנרתיקה והאירה את כל העולם, ואותו האור עמד מן השמים לארץ והאיר את כל העולם עד שישב עתיק יומין וישב על הכסא כראוי. והאור ההוא כלול הכל בביתך, ומהאור שנכלל בביתך יצא אור דק וקטן, ויצא החוצה והאיר את כל העולם, אשרי חלקך. צא בני צא, ולך אחר המרגלית ההיא שמאירה את כל העולם, שהרי השעה עומדת לך.

יעו"ש המשך המעשה שבעקבות זאת שלח רבי פינחס את הציפורים שיגלו לו היכן מתחבא רבי שמעון ורבי אלעזר בנו במערה.

ובביאור אור החמה מפרש את דברי רבי רחומאי שאמר "וההוא נהורא קאים משמיא לארעא ונהיר כל עלמא" וז"ל: ירצה, כי בימי רשב"י אפילו התינוקות היו מגלים סודות נפלאים, והיה זה לפי שרשב"י ע"ה היה צינור של החכמה המתפשט בדור, ולכן נקרא בזוהר רבי שמעון 'מאריה דחכמתא דדרא'. וזה שאמר 'וההוא נהורא קאים' כעמוד וצינור המשפיע הרמת התורה וסודותיה מן השמים לארץ, ובזה מאיר לכל העולם ואפילו לינוקי דרא. עכ"ל.

הרי לנו עד כמה הצדיק משפיע על כל העולם כולו ואף על ילדים קטנים. ומטעם זה אומרת הגמרא בראש השנה (יח:): "שקולה מיתת צדיקים כשריפת בית אלהינו", כי כשם שבית המקדש היה צינור ושפע לעולם, אף הצדיק משפיע על העולם קדושה עצומה.

מעתה יבואר סיבת בכייתו של רבי שמעון בר יוחאי בראותו את השד בן תמליון, כי אם משמים בחרו לשלוח שד ולא מלאך, מחמת שחששו כי מחמת גודל הטומאה השורה בבית הקיסר, יכול המלאך להיפגם (וכדוגמת דברי האר"י הקדוש מדוע לא שלח מלאך להוציא את ישראל ממצרים). נמצא, כי רבי שמעון לא הצליח להשפיע מקדושתו על בית הקיסר ועל כך בכה.

אבוח דשמואל:

בגליון של שבוע שעבר הזכרנו את דברי החתם סופר המבאר את מעשה אלישע ששלח את המטה ביד גחזי להחיות אל הילד, וכאשר נכשל גחזי, בא אלישע עצמו והחיה את הילד ללא המטה. וביאר החתם סופר, ע"פ הירושלמי (יומא פ"ג סוף הל' ז) שאומר, כי הנהנה מבני אדם אסור לו להשתמש בשמות הקודש. והגמרא בברכות (י:) אומרת: 'הרוצה להנות יהנה כאלישע ושאינו רוצה להנות אל יהנה כשמואל הרמתי'. וכתב רש"י: הרוצה להנות - משל אחרים. יהנה - ואין איסור בדבר. כאלישע - כמו שמצינו באלישע שנהנה.

נמצא כי אלישע לא נמנע מלהנות מן הבריות, ממילא אסור לו להשתמש בשמות הקודש, והמטה היה בו סגולות על ידי שמות ואלישע שנהנה מבריות לא רצה להשתמש בו, ולפי מה שטעה בגחזי סבר היה שהוא כדאי וראוי לכך. יע"ש.

בזה נבוא ונבאר הגמרא במסכת בבא מציעא (פה:) מביאה כי רבי יהודה הנשיא הצטער וטרח לסמוך את שמואל [לפי שחכם בקי היה כל כך (רש"י)] ולא הוה מסתייעא מילתא [שהיתה השעה נטרפת או לא היו חכמים נאספים (רש"י)], אמר לו שמואל לרבי: לא לצטער מר, לדידי חזי סיפרא דאדם הראשון וכתבי ביה: 'שמואל ירחינא חכים יתקרי ורבי לא יתקרי'. ופירש רש"י ספרא דאדם הראשון שהראהו הקב"ה דור דור וספריו דור דור ודורשיו דור דור וחכמיו ע"ל.

ומקורו בגמ' עבודה זרה (ה:): אמר ר"ל מאי דכתיב זה ספר תולדות אדם וגו' וכי ספר היה לו לאדם הראשון, מלמד שהראה לו הקדוש ברוך הוא לאדם הראשון דור דור ודורשיו וכו'.

ומבאר רבינו יוסף חיים ז"ע בספרו בן יהוידע (שם) מדוע לא הוסמך שמואל, וז"ל: ונראה לפרש בס"ד הטעם, שלא נסמך ולא נקרא רבי, דידוע מ"ש בתשובת הגאונים, דאביו בא על ידי שם המפורש בקפיצת הדרך, מן מדינת הים לעירו אצל אשתו בלילה, ונתעברה ממנו בשמואל, ועשה כן מפני ששמע בהיותו במדינת הים, בו ביום, מאותה גויה שהיתה בקיאה בחכמת אצטגנינות, שאותה הלילה הוא מוצלח להוליד בן חכם גדול, ולכן בא אצל אשתו על ידי שם ממדינת הים, ונ"ל כי היתה מסולקת הדמים וטהורה, ואז בא עליה ונתעברה בשמואל, ומאחר שעיבורו של שמואל היה על ידי מעשה נס, לכך נגזר מן השמים שלא יהיה נהנה מכבוד הסמיכה, ומקריאת שם רבי. ועוד נ"ל בס"ד, דאמרו רז"ל כי רבי יהודה בן בתירה התפלל על אבוח דשמואל שיוליד בן כשמואל הנביא דכתיב ביה (שמואל א' ג' כ') כי נאמן שמואל לנביא, ולכן מן השמים גלגלו שלא יהיה נסמך אלא נקרא שמואל בסתם, כמו שמואל הנביא ע"ה, שנקרא שמואל בסתם בלא תואר. עכ"ל.

ונראה לומר באותה דרך, שמכיון שכל לידתו של שמואל היתה על ידי שם קדוש שאמר אביו, והמשתמש בשמות הקודש אסור לו ליהנות מן הבריות, לכן בחרו הוריו וקראו את שמו "שמואל", כדי שיתנהג כמו שמואל הרמתי שלא יהנה מהבריות כלל, כמו כן לא נעשה "רבי" כדי שלא יהנה מהבריות, כי "רבי" מקבל משכורתו מהקהל.

כמו כן יבואר מדוע מסיימת הגמרא באמירה שרבי שמעון היה אותו תלמיד, כי אם ישאל השואל: הכיצד הכניסו תלמידים שאינם גוונים לבית המדרש? לכך ציינו, כי רשב"י נמצא שם, ובגודל קדושתו ישפיע על כל הסובבים אותו לרוממם שיבואו לידי לימוד לשמה ויהפכו לתלמידים הגונים.

ונראה לומר, כי כל כח השפעתו של הצדיק נובע מחמת שהוא שליחו של בורא עולם, ומחמת כן מקבל את כח המשלח. וכמו שכתב בספה"ק שם משמואל (ויקרא, תרע"ו) וז"ל: אך יובן על פי מה שהגיד כ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה שלכאורה יש לתמוה, איך מעשה בשר ודם קרוץ מחומר יפעל בעולמות העליונים? אך התירוץ הוא, שהאדם הוא שליח מהשם יתברך לקיים מצוותיו, ושליח לעולם יש בו כח המשלח, ומעשה השליח מתייחס להמשלח, על כן המצוות שהאדם עושה בשליחות השם יתברך, נחשב שהקב"ה עצמו הוא העושה, וא"כ אין תימה מה שהמצוות פועלין בעולמות העליונים. עכ"ד. וכבר הגדנו לפרש בזה דברי רש"י (פרשת נצבים ל', י"ב) בפסוק "לא בשמים היא", שאילו היתה בשמים היית צריך לעלות אחריה וללמדה. ואינו מובן שאין ביד האדם לעלות לשמים. אך לפי דברינו הנ"ל מובן, דאם היה הציווי לעלות לשמים, היינו באמת יכולין לעלות באשר היה לנו לזה כח הש"י שהוא כל יכול. ולפי"ז יש לומר, דאדם המקבל עליו עול מלכות שמים שלימה וזוכר היטב תמיד שהוא שליח השם יתברך, יש לו באמת כח וגבורה לעמוד נגד כל המניעות ולעשות שליחותו, ואז נקל הוא לו לקיים הכל, הן במעשה הן בדיבור והן במחשבה.

ובזה יש לפרש את הכתוב (ישעיה מ"ג, כ"ב) "ולא אותי קראת יעקב כי יגעת בי ישראל", דמאחר שייגעת בי ישראל הרי מוכח שלא עשית בשליחותי כלל, אלא כעושה מאליו ושוב אינו פועל בעליונים כנ"ל. וא"כ לא אותי קראת וכו'. היוצא לנו מזה עצה נכונה לפני כל איש, שאין אדם שלא יהיו לו מניעות שונות מבית ומחוץ, ובמדרש (שמור"ר לא, ב) אין בריה שאין הקב"ה מנסה אותה. ואך לעומת שהאדם מקבל על עצמו עול מלכות שמים שלימה, ולזכור תמיד כי הוא שליח הש"י, בזה עצמו יחליף כח, הוא כח המשלח בשליח, ושום חומת ברזל לא תעמוד בפניו וכו'. עכ"ל (ויעו' עוד בדבריו לפרשת בא, תרע"ו, ולסוכות תרע"ז, שחזר שנית על יסוד זה).

לפי זה יש לבאר מה שמצינו אצל אליעזר עבד אברהם אשר נשלח לקדש אשה עבור יצחק, וכשמגיע לבית בתואל ולבן, בתחילה הם אומרים (בראשית כד, נ-נא): "ויען לבן ובתואל ויאמרו מה יצא הדבר לא נוכל דבר אליך רע או טוב, הנה רבקה לפניך קח ולך ותהי אשה לבן אדוניך כאשר דבר ה'", הרי שנתרצו לקידושין, ולאחמ"כ נאמר (שם, נד-נה): "ויאכלו וישתו הוא והאנשים אשר עמו וילינו ויקומו בבקר ויאמר שלחני לאדוני, ויאמר אחיה ואמה תשב הנער אתנו ימים או עשור אחר תלך", והתחילו לעכב בדבר.

כי בתחילה כאשר אליעזר היה שליחו של אברהם, היה בו את כח המשלח - אברהם, ומחמת כן השפיע קדושה על בתואל ולבן והסכימו לנישואין. אולם אחר שגמר שליחותו, כבר אין בו את כח המשלח, ממילא הופסקה ההשפעה עליהם, לכן חזרו בהם ולא רצו את הקידושין.
